

A RADIKALIZÁLÓDÁS MEGELŐZÉSE A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSBAN

A Szegedi Fegyház és Börtön több éve részese a JUSTICE Program keretében megvalósítandó 763538 — FAIR — JUST-AG-2016/JUST-AG-2016-03 kódszámú „FAIR-Fighting Against Inmates Radicalisation/Küzdelem az elítéltek radikalizálódása ellen” megnevezésű, 2017. október 9-én indult európai uniós pályázatnak, mely az iszlám radikalizáció problémájával foglalkozik, egyben kiemelten fókuszál a börtönökben zajló folyamatokra.

A FAIR programban 11 partner vett részt 9 európai országból. Közös céljuk volt, hogy létrehozzanak egy, a börtönök üzemeltetői által működtetett belső, azonnali figyelmeztető rendszert, amelynek segítségével már korai stádiumban képesek észlelni a radikalizáció tüneteit, valamint kidolgozni egy modellt, amely a tradicionális fogvatartás alternatíváját nyújtja és magában foglalja a szélsőséges fogvatartottak szakítását a radikális eszmékkel és a rehabilitációjukat különböző programokon keresztül.

A Szegedi Fegyház és Börtön a magyar büntetés-végrehajtási rendszert képviselte ezen munkafolyamatban. Megállapítható, hogy az uniós országok között az intézetek belülről tapasztalt radikalizáció tekintetében éles különbségek mutatkoznak. Magyarországon az iszlám terroristák beépülése és a börtönök falai közt történő toborzása nem jellemző. A Magyar Kormány elsődleges feladatául az Európát fenyegető migrációs hullám megállítását, a határok megerősítését és őrzését munkálkodott, ezáltal hazánkat komolyabb fenyegetettség nem jellemzi. Az Europol adatai szerint a terrorizmusnak nagy hatása van az európai börtönökre; a radikalizmus összefüggésben áll a terrorizmussal kapcsolatos bűncselekményekkel, a dzsihádisták nézeteket vallók számának növekedésével. Franciaországban, Spanyolországban, Olaszországban, az Egyesült Királyságban és Belgiumban a legmagasabbak ezen értékek.

Magyarországon az iszlám vallás előterése a büntetés-végrehajtási intézetekben szintén nincs jelen. A Szegedi Fegyház és Börtön populációjában természetesen vannak iszlám vallásúak, ám ezen fogvatartottak zöme magyar állampolgárságú és az iszlám vallás számukra később felvett vallásként jelenik meg. Csoportosulásuk szintén nem jellemző, bűncselekményeik nem vallási fanatizmustól vezéreltek, így ezen személyek radikalizációs veszélyeztetettsége igen alacsony.

A projekt keretein belül intézetünk hasznos tapasztalatokat szerzett a radikalizációs folyamatok felismerésében és megállításában. Hazánkban a prevenció a kulcsfontosságú elem. Ezzel szemben ugyanakkor a radikalizáció hasonló lehet, vagy kapcsolódhat is más, veszélyes vagy káros személyi folyamathoz, mint pl. az öngyilkossághoz, vagy a börtönben kialakuló illegális szervezett csoportok kialakulásához. Ebből a szempontból a radikalizációval kapcsolatos esetleges munkamódszerek más nemkívánatos jelenségek megelőzésében is segíthetnek.

A hazai büntetés-végrehajtási szakmai munka szempontjából kiemelhető, hogy a prizónizációs ártalmak kezelésének eszköztárába preventív jelleggel ésszerű beépíteni a projekt során tanultakat.

A Szegedi Fegyház és Börtön személyzete a program keretein belül oktatásban is részt vett, mely során a tapasztaltak a későbbiekben beépítésre kerülhetnek a fogvatartottak reintegrációs programterveibe is.

A magyar büntetés-végrehajtás ugyanakkor a projektet megelőzően is kiemelt feladatként kezelte a fogvatartottak folyamatos monitorozását, a szélsőséges elemek kiszűrését, az intézeti szubkultúra kialakításában a kezelő személyzetnek ezáltal fajsúlyos szerep jut. Hazánkban az intézet falain belül széleskörű oktatással, képzésekkel, munkáltatással, reintegrációs és pszichológusi foglalkozásokkal próbálják orientálni az elítélteket, ezáltal is kiszűrve és megelőzve a projekt által felvázolt radikalizációs extremitást. A rehabilitáció is szerves részét képezi a szakmai munkának. A fogvatartott személyek énképe, személyisége torzul a szabadságmegvonásból kifolyólag, ezért kapcsolattartásuk, családi köteleik megtartása is elsődleges szerepet élvez.

Az uniós tapasztalatok, a témában kidolgozott preventív és rehabilitációs programterv végső soron eredményes együttműködéshez vezetett, ezáltal a magyarországi intézeti narratívák is sikeresen bővíthetnek.

A program jelenlegi szakaszában az oktatásban részt vett és elhivatott személyi állomány a program keretében a fogvatartottak számára tematikus foglalkozásokat tervez, melynek szakmai tartalma elsősorban a pozitív emberi értékek elfogadásának és belsővé tételének folyamata, a tolerancia, a konfliktusmentes együttélés köré csoportosul, igazodva ahhoz az elváráshoz, hogy a fogvatartottak maguk is törekedjenek reintegrációjukra, melynek érdekében aktív és személyes közreműködésük elengedhetetlen.

A Dél-Alföldi Regionális Társadalomtudományi Kutatói Egyesület (DARTKE) jelentős nemzetközi beágyazottsággal rendelkezik a társadalmi folyamatok vizsgálata tárgyában. Jelen projekt keretében a hazai események mellett komoly nemzetközi erőfeszítést is igényel a téma feldolgozása. A széleskörű tudás és tapasztalat megosztásának elősegítése érdekében az egyesület hagyományosan jó kapcsolatot ápol a Szegedi Tudományegyetem különböző oktatási egységeivel, így is biztosítva, hogy maximális szakmai tartalommal készüljenek el a projektek elemei. Kiváltképp igaz ez jelen projektre is, amely a Szegedi Tudományegyetem Vallástudományi Tanszékének szakmai segítségével készült el, ugyanis a vallástudomány szempontjából fontos az iszlám és a radikalizáció közötti kapcsolat minél tágabb értelemben vett megismerése. A projekt partnerek segítségével egy kézikönyv került elkészítésre, amely komplett tananyagot tartalmaz a témával kapcsolatban. A tréningek során a fent említett két témakör került feltárára, amely segítségével a személyi állomány olyan tudásra tehetett szert, amellyel könnyebben felismerhetik a radikalizálódás bizonyos elemeit. Nemzetközi példák bemutatásával került szemléltetésre, hogy az egyes Nyugat-Európai országokban milyen események történtek és melyek azok a tényezők, amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a jövőben elkerülhetők legyenek az ilyen jellegű cselekedetek. A megszerzett tudással felvértezve a személyi állomány képessé vált arra, hogy az elítéltek körében is hatékonyabban felmérhesse a radikalizálódás potenciális mértékét, valamint a

radikalizációra hajlamos, vagy már radikalizálódott fogvatartottak esetében kísérletet tehessenek, hogy visszafordítsák a már elkezdődött káros folyamatokat.

A személyi állomány a tapasztaltakat beültette a fogvatartottakkal történő érintkezés során alkalmazott viselkedési formák közé. A tréningen tapasztaltak beigazolták, hogy a magyarországi intézetekben már alkalmazott és bevált monitorozási folyamatokat szükséges továbbra is alkalmazni és bővíteni. A szakmai feladataink ugyan eltérőek a tárgykörben más európai büntetés-végrehajtási feladatoktól, a célunk azonban közös. Az oktatás, képzés, munkáltatás, tehát a foglalkoztatás, a közösségi élet olyan területeit nyitja meg, melyben a fogvatartottak berögzült viselkedési sémáit formálni lehet, ezáltal is elősegítve egy egészséges, radikalizációtól mentes énképet.

A projekt keretében megszerzett ismeretek hasznosíthatóak a büntetés-végrehajtás régi, hagyományos alapelveinek (törvényesség, fokozatosság, normalizáció), valamint az újabb, a jelenlegi társadalmi helyzetre reagáló alapelvek (rugalmasság, káros hatások minimalizálása, pragmatizmus, egyéni aktivitás, egyéniesítés) fényében. A projektben való részvétel, a megszerzett tudás hozzájárulhat a büntetés-végrehajtási jogszabályokban kiemelkedő célként meghatározott társadalomba való visszailleszkedés elősegítéséhez, a szabadulás utáni jogkövető életmód kialakításához.

Ára: 750 Ft